

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1958

Vragen van de leden **Martens-America** en **Ellian** (beiden VVD) aan de Minister en de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *het artikel «Politie beëindigt demonstratie pro-Palestijnse betogers op campus UvA»* (ingezonden 8 mei 2024).

Antwoord van Minister **Dijkgraaf** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), mede namens de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 11 juni 2024).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Politie beëindigt demonstratie pro-Palestijnse betogers op campus UvA»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Heeft u kennisgenomen van de pro-Palestijnse demonstratie op de campus van de Universiteit van Amsterdam (UvA), waarbij een protestkamp is opgezet, grote barricades zijn opgeworpen en waarbij journalisten verhinderd werden hun werk te doen?

Antwoord 2

Ja.

Vraag 3

Is er in aanloop naar, en gedurende de demonstratie contact geweest met de UvA? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat is daar besproken?

Antwoord 3

Ja. Sinds oktober voer ik voortdurend het gesprek met bestuurders van universiteiten (waaronder de UvA) en hogescholen, studenten, docenten, wetenschappers, vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschap en belangenorganisaties over hoe het conflict in Israël en de Palestijnse

¹ Website NOS Nieuws, 7 mei 2024, «Politie beëindigt demonstratie pro-Palestijnse betogers op campus UvA», <https://nos.nl/artikel/2519557-politie-beeindigt-demonstratie-pro-palestijnse-betogers-op-campus-uva>

gebieden zijn weerslag heeft op het onderwijs en onderzoek in Nederland. Naar aanleiding van de toegenomen antisemitische incidenten en de incidenten die zich de afgelopen periode rond de protesten hebben voorgedaan heb ik het overleg met de bestuurders van de onderwijsinstellingen geïntensiveerd. Deze gesprekken gaan over het borgen van een veilige leer- en werkomgeving op de onderwijsinstellingen, over de bestrijding van antisemitisme en racisme en over de wetenschappelijke samenwerkingsverbanden die instellingen aangaan. Tijdens de protesten op en rondom de UvA is er vanuit mijn ministerie regelmatig contact onderhouden met de UvA om op de hoogte te blijven van de situatie en de afwegingen en besluitvorming van de UvA in samenspraak met de lokale driehoek.

Vraag 4

Bent u het ermee eens dat dit soort demonstraties met intimiderende en antisemitische leuzen onacceptabel zijn en kunt u dit in niet misverstande woorden communiceren naar deze demonstranten?

Antwoord 4

Ja, ik ben het ermee eens dat voor bijeenkomsten waar haat, geweld en antisemitisme wordt gezaaid geen ruimte is en dat dit onacceptabel is. Het is goed dat studenten en docenten zich betrokken voelen bij wat er in de wereld speelt, en dat mogen ze ook uiten. Maar geweld, intimidaties en vernieling zijn onacceptabel. De veiligheid van iedereen binnen de gemeenschap mag hierdoor niet in het geding komen. Ook kan er absoluut geen sprake zijn van antisemitisme of het oproepen tot haat. Ik kijk met afschuw naar de kleine groep demonstranten die niet komt voor een vreedzaam protest, maar uit is op escalatie en vernieling. Een harde aanpak door de betrokken instanties is hier dan op zijn plaats.

Vraag 5

Bent u het ermee eens dat dit incident zeer intimiderend is voor Joodse studenten? Zo nee, waarom niet? En zo ja, wat bent u van plan hiertegen te doen?

Antwoord 5

Tijdens de demonstratie op het Roeterseiland was de sfeer grimmig en onveilig. Ik kan mij goed voorstellen dat Joodse studenten en anderen dit als intimiderend hebben ervaren en zich onveilig gevoeld hebben. Dat raakt mij. Dit moeten we in Nederland te allen tijde voorkomen. Daarom zetten we ons zo hard in voor een veilige omgeving en de bestrijding van antisemitisme, samen met instellingen.

Dat doen we op verschillende manieren, en dat hebben we sinds de zorgwekkende ontwikkelingen geïntensiveerd. In de Kamerbrief over de aanpak antisemitismebestrijding heb ik reeds aanvullende maatregelen aangekondigd om de veiligheid van Joodse studenten te borgen.² In de Kamerbrief over de «Stand van zaken omtrent de veiligheid op universiteiten en hogescholen n.a.v. de protesten over de situatie in Gaza»³ van 31 mei 2024 ga ik in op het veiligheidsbeleid op universiteiten en hogescholen, de maatregelen die ik neem om de veiligheid op hogescholen en universiteiten te vergroten en handhaving en eventuele sancties richting demonstranten.

Vraag 6

Wat gaat u doen om te voorkomen dat nieuwe protestkampen worden opgeworpen?

Antwoord 6

Zoals in antwoord op vraag 5 aangegeven ben ik in de recente Kamerbrief ingegaan op het veiligheidsbeleid op universiteiten en hogescholen en de maatregelen die ik neem om de veiligheid op hogescholen en universiteiten te vergroten. Universiteiten en hogescholen zijn verantwoordelijk voor het bieden van een veilige leer- en werkomgeving voor studenten en medewerkers. Zij hebben daartoe ook structurele contacten met andere instellingen en

² Kamerstukken II, vergaderjaar 2023–2024, 30 950, nr. 367

³ Kamerstukken II, vergaderjaar 2023–2024, 29 240, nr. 139

met de lokale veiligheidsdriehoek (bestaande uit de burgemeester, de officier van justitie en de politiechef). Universiteiten en hogescholen hebben een gezamenlijke richtlijn ontwikkeld voor de omgang met protesten op hun campussen. De richtlijn is voor alle partijen de basis en dit geeft de instellingen en de lokale driehoek een eenduidig fundament om te kunnen handelen. De toepassing van de richtlijn is afhankelijk van de specifieke situatie van het protest, die steeds door het College van Bestuur en de lokale driehoek gezamenlijk wordt beoordeeld.

Met de instellingen en vertegenwoordigers van de veiligheidsdriehoek voer ik intensief het gesprek over het borgen van de veiligheid op de instellingen en de incidenten die zich de afgelopen periode rond de protesten hebben voorgedaan en ik zet die gesprekken voort zolang dit nodig is.

Vraag 7

Verwacht u op dit moment toekomstige demonstraties op onderwijsinstellingen?

Antwoord 7

Na de eerste demonstratie op het Roeterseiland zijn er nieuwe demonstraties geweest, ook op andere locaties in het land. Het is mogelijk dat er de komende tijd nog meer demonstraties volgen. Ik volg dit nauwgezet en ben en blijf hierover ook in contact met de instellingen en vertegenwoordigers van de politie, NCTV en het openbaar ministerie. In deze gesprekken worden inzichten en expertise gedeeld. Ook continueer ik de gesprekken met de hogescholen en universiteiten over hoe wij gezamenlijk kunnen inzetten op de-escalatie zodat debat en dialoog weer de boventoon voeren, met ruimte voor de proteststem. In de gesprekken wordt kennis en expertise, die veelal ook op de universiteiten zelf aanwezig is, ingebracht en gedeeld vanuit diverse deskundigen. Omdat protesten in vele landen plaatsvinden volgen we bovendien de ontwikkelingen elders.

Vraag 8

Onderhoudt u op dit moment contact met de UvA om toekomstige incidenten te voorkomen?

Antwoord 8

Ik sta in nauw contact met de UvA over de huidige situatie en hoe de veiligheid bij hen op de campus geborgd kan worden. Zoals aangegeven bij vraag 7 onderhoud ik nauw contact met de instellingen en vertegenwoordigers van de veiligheidsdriehoek over de ontwikkelingen en heb ik gesprekken met de hogescholen en universiteiten over hoe wij gezamenlijk kunnen inzetten op de-escalatie. Bij deze gesprekken is de UvA ook betrokken. Ik zet deze gesprekken voort zolang dit nodig is.

Vraag 9

Heeft u kennisgenomen dat de UvA zelf een lijst heeft gepubliceerd wat betreft hun samenwerking met Israëlische organisaties en wetenschappers?⁴

Antwoord 9

De UvA heeft inzichtelijk gemaakt welke banden de UvA heeft met Israëlische instituten. De UvA geeft aan met drie Israëlische universiteiten samen te werken in het kader van studentuitwisselingen; dit is bestaande informatie die ook via websites over studentenuitwisseling wordt ontsloten. Daarnaast participeren onderzoekers van de UvA in acht Europese onderzoeksprojecten waarbij ook Israëlische onderzoekers of bedrijven participeren; dit is openbare informatie die ook via de Europese website CORDIS beschikbaar wordt gesteld.⁵ De UvA gaat daarbij niet in op individuele Nederlandse en Israëlische wetenschappers en hun namen.

⁴ Website Universiteit van Amsterdam, 6 mei 2024, «Onze samenwerkingen met Israëlische organisaties», <https://student.uva.nl/artikelen/2024-onze-samenwerkingen-met-israelische-organsiaties>

⁵ CORDIS | European Commission (europa.eu)

Vraag 10

Bent u het ermee eens dat dit zeer onwenselijk is en hoe reflecteert u hierop als Minister van OCW?

Antwoord 10

Naar aanleiding van het conflict in Israël en de Palestijnse gebieden zijn instellingen momenteel bezig met de (door)ontwikkeling van criteria waarmee zij de (ethische) kansen en risico's van internationale samenwerking kunnen afwegen. In de Kamerbrief over de «Stand van zaken omtrent de veiligheid op universiteiten en hogescholen n.a.v. de protesten over de situatie in Gaza»⁶ van 31 mei 2024 ga ik nader in op de beoordeling van internationale samenwerkingsverbanden door universiteiten en hogescholen. Ik heb de universiteiten en hogescholen verzocht om bij deze doorontwikkeling een aantal belangrijke uitgangspunten te betrekken. Deze uitgangspunten zijn nader toegelicht in deze Kamerbrief. Een belangrijk uitgangspunt dat ik instellingen onder meer heb meegegeven, is dat de privacy van de bij de samenwerkingsverbanden betrokken individuen geborgd moet zijn.

Vraag 11

Heeft u kennisgenomen van het artikel dat een mailinglijst is aangedragen als oplossing om Joodse studenten te waarschuwen bij onveiligheid?⁷

Antwoord 11

Ja.

Vraag 12

Bent u het ermee eens dat het waarschuwen van Joodse studenten nooit het ingrijpen en sanctioneren van strafbaar gedrag kan vervangen?

Antwoord 12

Ja, daar ben ik het mee eens. Als sprake is van strafbare feiten verwacht ik van instellingen dat zij daar tegen optreden en aangifte doen. Indien sprake is van discriminatie, dan is het van belang dat aangifte wordt gedaan zodat politie en het Openbaar Ministerie de aangifte kunnen beoordelen en kunnen onderzoeken of sprake is van overtreding van de strafrechtelijke discriminatiebepalingen.

Het is hiernaast aan de onderwijsinstellingen om studenten zo goed mogelijk te informeren over veiligheidssituaties. Het is essentieel dat de veiligheid van Joodse studenten wordt gewaarborgd en dat een onderwijsinstelling met de betrokkenen bespreekt met welke instrumenten studenten zo goed mogelijk geïnformeerd kunnen worden over de veiligheidssituatie. In de situatie die het desbetreffende artikel beschrijft is het opstellen van een lijst overigens niet aan de orde.

Vraag 13

Kunt u de veiligheid van alle studenten, dus ook Joodse studenten, nog garanderen op Nederlandse universiteiten? Zo nee, wat doet u hieraan?

Antwoord 13

Het is van groot belang dat iedereen zich veilig voelt binnen het onderwijs. Er is geen ruimte voor welke vorm van onveiligheid dan ook. Onderwijsinstellingen zijn verantwoordelijk voor het bieden van een veilige leer- en werkomgeving en spannen zich ook hiervoor in. Mijn rol als Minister is om ervoor te zorgen dat de instellingen daartoe in staat worden gesteld door hen daarbij te ondersteunen en daar waar nodig drempels weg te nemen. De afgelopen maanden is er sprake van een toename van antisemitisme in de maatschappij en ook in het onderwijs. Als kabinet hebben wij ons meermaals uitgesproken tegen antisemitisme en we hebben inzichtelijk gemaakt hoe wij bijdragen aan antisemitismebestrijding en welke aanvullende maatregelen wij daarvoor

⁶ Kamerstukken II, vergaderjaar 2023–2024, 29 240, nr. 139

⁷ Website Folia, 2 mei 2024, «Een mailinglijst voor Joden aan UvA bij dreigende demonstraties», <https://www.folia.nl/nl/actueel/161817/een-mailinglijst-voor-joden-aan-uva-bij-dreigende-demonstraties>

treffen.⁸ Daarnaast heeft elke instelling huisregels voor het ordelijk verloop van alle activiteiten op de campus. Ik ben de afgelopen weken intensief in overleg met instellingen over de demonstraties. Daarbij zijn ook vertegenwoordigers vanuit de veiligheidsdriehoek en vanuit het Ministerie van JenV betrokken. Dit heeft ook bijgedragen aan een nauwere samenwerking van de universiteiten en hogescholen met de lokale driehoek ter voorbereiding op of gedurende de protesten. Universiteiten en hogescholen hebben, gestimuleerd door deze overleggen, een gezamenlijke richtlijn ontwikkeld voor de omgang met protesten op hun campussen. In mijn brief over de «Stand van zaken omtrent de veiligheid op universiteiten en hogescholen n.a.v. de protesten over de situatie in Gaza»⁹ van 31 mei 2024 ga ik nader in op het veiligheidsbeleid op universiteiten en hogescholen en de maatregelen die ik neem om de veiligheid op hogescholen en universiteiten verder te vergroten.

Vraag 14

Bent u het ermee eens dat journalisten altijd ongestoord hun werk moeten kunnen doen en dat bescherming van persveiligheid zeer belangrijk is en wat kunt u er concreet aan doen om het verhinderen van het werk van journalisten bij toekomstige demonstraties te voorkomen?

Antwoord 14

Ja, daar ben ik het mee eens. Journalisten moeten altijd hun werk in alle vrijheid en veiligheid kunnen doen. De journalistiek maakt een belangrijk deel uit van een goed functionerende democratie. Journalisten moeten de maatschappij kunnen voorzien van informatie en controleren de macht. Er zijn ruim 20 meldingen binnengekomen bij PersVeilig van journalisten die tijdens de demonstraties zijn gehinderd in hun werk. Dit is volstrekt onacceptabel. De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap roept journalisten op om altijd melding te doen van een incident bij PersVeilig. Deze oproep ondersteun ik. PersVeilig kan journalisten bijstaan met hulp en advies. Daarnaast kan PersVeilig ZZP'ers hulpmiddelen bieden voor extra bescherming, zoals een bodycam. Samen met de Minister van Justitie en Veiligheid financiert de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap PersVeilig. Een belangrijke inzet als het gaat om veiligheid van journalisten. Beide bewindspersonen zijn doorlopend in gesprek met de Nederlandse Vereniging voor Journalisten en andere belanghebbenden om vinger aan te pols te houden over eventuele zorgen die er zijn. In de gezamenlijke «richtlijn protesten» van universiteiten en hogescholen zijn afspraken opgenomen over hoe om te gaan met protesten op onderwijsinstellingen. Uitgangspunt van deze richtlijn is dat iedereen, en dus ook journalisten, zich veilig moet voelen op de campus. Concrete afspraken hiervoor zien bijvoorbeeld toe op het doen van aangifte in het geval van strafbare feiten, zoals geweldpleging.

Vraag 15

Kunt u de vragen los van elkaar beantwoorden?

Antwoord 15

Ja.

⁸ Kamerstukken II, vergaderjaar 2023–2024, 30 950, nr. 367

⁹ Kamerstukken II, vergaderjaar 2023–2024, 29 240, nr. 139